

PREKMURSKI GLASNIK

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
v MURSKI SOBOTI, Lendavska ulica št. 61.

OGLASI STANEJO ZA 1 mm VIŠINE
in 80 mm ŠIRINE 1 K 50 v.

Neodvisen političen tednik.

IZHAJA VSAKO NEDELJO

VELJA PO POŠTI 5 K ZA ČAS DO KONCA
LETA 1920. — VSE ŠTEVILKE OD PRVE
ŠTEV. PA DO KONCA LETA STANEJO 25 K.

Posamezna številka velja 1 krono.

Naše šolstvo.

Pitanje šolstva je prinas v Prekmurji jako važno i popolnoma drugo, kak na primer onkraj Mure. Kak je to predvidno, na več desetletja si moremo poskrbeti naš šolski program i na podlagi tega organizirati naše šolstvo, ar inaci se sami obsodimo na kulturno i gospodarsko smrt.

Dejstvo je, da je naš domáci jezik, tak zvána prekmurščina, glede besede siromašen. Nemamo dovolj izraze za vsaki potrební pojem, bi lahko pravo, da za vse jako važne pojme tudi ne. Dokeč to tak ostane, o napredovanji govoriti je smešno i nemogoče. Vsi známo, da napredovati, to znači se kaj novoga navčiti i v življenji se po tem novom znánji ravnati. Znánje si pa pridobimo potom jezika. Ali što bi bño te junák, šteri bi si zavúpao trditi, da je naša prekmurščina zadostno sredstvo za to, da si potom te pridobimo potrebno znanje?

Vsled tega je prva dužnost naše šole, bole povedano, našega šolstva, da rešimo pitanje jezika.

Známo da v tom oziru si ne mislijo vsi naši izvučeni ljudje isto pot. Soujo, šteri bi prekmurščino na smrt obsodili i silili bi včenjé pisne slovenščine. Drugi si zdaj ščejo stvoriti za vse pojme zadosten prekmurški jezik. Niti prvi, niti drugi način ne odgovárja za naše potrebščine. Namreč, pisna slovenščina je našim skoro popol-

noma nekaj novoga. Mladina v šoli jo res igraje navči, ali sedanja mladina de samo približno za 15 let ravnala našo javno življenje i mi za te čas bi tudi radi napredovali. Novi i bogat prekmurški jezik stvoriti je tudi teško delo. Što ga napravi i kelko časa de potrebno, da si jo pridobimo.

Istina je tá trditev, da je prekmurščina slovenski jezik, oziroma slovensko narečje. I to priznanje je podlaga nadaljnega sezidajočega dela. Prekmurščino smo mi domáci izpunili z vogrskimi izrazi. Pravli smo naprimer: „Nyugto pišem“. To nemre ostati tak. Navčiti se móremo, da: „Pobotnico pišem“. Torej če nam fali ništerna beseda, izposodimo si jo z pisne slovenščine i tak za máli čas se nam izpuni zdaj siromašen jezik i sredstvo za napredovanje je o naši roki.

Z ovih je razvidno, da se pitanje jezika lahko reši tako le:

1. V šoli se vči pisna slovenščina.
2. Od 14. leta starejši si pa naj izpunijo svoj jezik z slovenskimi izrazi.

Za prvo delo je popolnoma zadostna šola. I drugo? Tü je, kak z najvékšo silo potrebno začnoti nekaj novoga. Začnoti se more društveno delo. Poskrbeti se moremo za smotreno delajoča društva, štere z edne centrale ravnajo i sotrudniki te centrale morejo biti vsi vözüčeni ljudje, šteri bár najmanjšo misel májo za blagor domáčega ljudstva.

Naj se osnuje v Murski Soboti slovensko kulturno društvo, štero se poskrbi za potrebne knjige, časopise, rokopise, propagandíčne letáke i naj se osnuje v vsaki občini podružnica tega društva.

Za časa madjerskoga vládánja skoro v vsaki občini smo vidli pasionske igre, kazališne prireditve, širila se vogrska reč. I zdaj? Smrt vlada v vsaki občini, edino veselje je to, da se svadjajo občinski polavárje radi tega, da ne razmijo o právi slovenščini napisane naredbe i plakáte.

Delo za izpunitev jezika v šoli i izven šole, to je glávni program našega šolstva.

Da pa gospodi okoli „Novin“ za bole važno mislijo o tem modriašiti, da je prej svet z ničesa ali stvorjenje Božé, za to nam nikša briga. Prekmurci, rojáki, zadosta čedni ste vi sami i dajte si odgovor, ki šče vam boljšega: mi, ali „Novinarje“?

Peter Domačin.

Poročilo.

K pogučávanji kotrig začétnoga tanáča Domáče vérstvene partáje je prišlo okoli 30 povábleni peršon. Ob poudvanájstoj vöri je tájnik partáje pogučávanje odpro. Na to je gosp. nam. král. notáruš Koder vsestransko razložo dogodke okoli volitev; pokázo i presveto je vzroke vnogi sleparij, s šterimi so nasprotniki Domáče vérstvene stranke i tudi neprijáteli našega slovenskoga ljudstva delali. Da bi se pa takši skoz i skoz gnili prikázi eti ponávlali, za to bi premalo prostora

LISTEK.

Peter.

Te moj Peter je siromak kmet. Hlapec je bño v svojem celom življenji, delo i rovaó na veleposesniški zemli toliko, da 6 parov pisanih jñncov vküper ne več, no ali istina je i to, da je menje jedel tudi kak ovi. Jñnci, njuvo je najbolše seno i otava ka grofovská zemla sodi, ali hlapec Peter, on je zadovoljen, če se njemi z kakoljom zmešane pšenice zmeri delež. Ali itak si je spravo Peter za daljni čas ništerne desetke, ženo i okoli 7 za vsaki robot sposobno deco.

Kupo bi si majhen grüntec, ali za to mu je že slabo napunjena keta. No, dober je Bog, si misli Peter, zrastejo deca i te de vse nači. Napunimo te bankaš, ka boš debel kak boben.

Vse je najlepšen tisu teklo da se je začnola velika vojna.

Peter, se ve, on je tudi pozvan, da brani domačo grúdo. Ednok, za res, v pamet mu dregnela misel, da kakšo grúdo? Mojo? Kje jo pa mam? No, ali to je samo za hip trajalo, včasí si

je zmislo, da so takša pitanja nepoštena, dúši i leti škodljiva, pokrižal se je, odstavo od jokajoče družine i odišel na boj . . .

V prvom leti je ešče šlo tak-kak doma. Bilou je kaj žita, pšenice tudi v kleti, desetke je Peter tudi doma ostavo.

V drugom leti je že krpan kaputek i mali je manjše komade rezala z krüha. Najvekša deklica, istina, ona je dobila novi gvant tudi (naj ne žali Boga z cotami vu cerkvi!) — ali mati, joj sirota, ona je coto nosila, brigo jela na zajtrek i skrb si dejala pod trüdno glavo večer, pozno večer da se rešila ra počitek.

I boj, ta brezsrčna strahota, je trajala dalje. V tretjem leti že brez gventa i večkrat brez krüha je živila Petrova družina. Ob začetku meseca junija si je nekaj junaško zmisliła žena.

— Jožek, ti mi prineseš paper i pero, tinto pa mislim ešče imamo.

Tak se je zgodilo. Te pa začne pi-sati mati svojo žalostno pisemce velikomi gospodi, kapetani, o šterim je pravo mož Peter, da je prej drugi velki gospod za Bogon. Pisala je pa to le:

„Vi gospod, po mogočnosti drugi za Bogom, prosim Vas, šoslúšajte te moje tužne

besedice. Hotela sem, da Vam dosta pišem, vse ka mi samo tišči srce, ali to bi jako dugo trpelo, že počasi i žmetno pišem. Zato samo toliko Vam naj pove te beli paperček da jaz, kakti žena Petra Korina, i naša deca stradamo od gladi. Ne krüha, ne gventa, ali skuze, jok, žalost se najde. Če nam mož pride na mesec dni mo jedli i se oblečemo, inaci pa Vas prosim, povejte mu, da jaz i mi vsi ki smo doma ga lepo pozdravimo i z ljubeznostjo mo mislili na njega po smrti tudi.“

. . . Tak je bilo, ravno tak, naj mi posvedoči On ki je visoko nad nami.

I te se zgodilo da je Peter na fronti pred kapetana bño pozvan.

— Peter idi domou, so pravli te velki gospod, čaka te žena. Mesec dni odpusta ti dam.

Peter žalostno pogledne i pita:

— Samo žena, gospod kapetan? No vse edno, idem zato tak tudi. I v mislu si predstavó 7 male križe. Joj, Bog, ka pa Jožek . . . Ana . . . Geta . . . Števek . . . vi me ne čakate.

Peter Domačin.

bilou i smo mišljenja, da tém bole se po gnójšnici s čepicov mláti, tém bole smrdi. Govornik je nadale raztolmačo vnožino partáj v Jugosláviji i kak močne so poedne. Po tom je reč prevzeo gosp. Šeruga. Stavó je predlog, da bi se začétni tanáč Domáče vérvstvene partáje vsém onim zahválo, šteri so našoj partáji votume dáli. To se je ednoglasno sklenilo; zahvála se v denéšnji cajtingaj razglási. Govornik postávi nadale pitanje, ka naj zdaj naša partája v svojem stáliši začne, — po kakšoj poti bi znála po svojem programi za naše lúdstvo potrebne občne pravice doségnoti? Odgovor na to je dao z razložbov večíele vzrokov, s šterimi je dokázo potrebnost za tou, da bi najpripravnejše za Domáčo vérvstveno stranko bilo, či bi pri velkoj Jugoslovenskoj demokrátsoj partáji zaslombo iskala. Stávivši tozadevni predlog, so ga navzoči odobrili i so ednoglasno sklenoli, da se naj Domáča vérvstvena stranka k demokrátsoj stranki pridruži proti garanciji podpéranja vsej našemi lúdstvi posébnó potrební pravíc. Potom se je razložo nakanjeni plan za organizácijo naše partáje. Nazádne se je prečtela i raztolmačila »Spomenica« od najsilnejši potrebščin za naše lúdstvo, da bi se predložila Deželnoj vládi za Slovenijo v Ljubljani i da bi se túdi vodstvi demokrátsoj partáje prekdála. Spomenica se je z ništernimi željenjami navzoči dopunila i se je potom ednoglasno sprejela. Vsebinsa spomenice se v denéšnji cajtingaj razglási. Med pogučávanjom so interesantni stvární medguči nastanoli z nastopom več drúgi moškóv. Na konci je gosp. Salay z gibkim i živim govorom navdúšávo navzoče k nepopústlivosti pri dobro začnjenom skupnom deli. Pogučávanje se je ob poudvúma zaključilo.

Zamerkanje reditelstva: V mišljenji i na podlági izdánoga programa sklenjena postopnost skrbnoga prizadevanja vodstva Domáče vérvstvene partáje obečáva začétek prepotrebne bodočne vérvstvene organizácije Prekmurja biti. Té vérvstveni program na prvi pogléd prosto vóvidi, a v istini pa je v sebi tak dalečséznoja pomejna, da bi z izpelanjom cela naša krajina vsešérom vérvstveno razcvéla. Tá krajina má tak dobre predpogoje za velki vérvstveni razvoj v Jugosláviji, da bi neprecenljivi kvár za orság bio, či bi se tój krajini nej na hitroma do potrebni prilik pripomoglo. Prekmurje, té severni geográfični kúkeo Jugoslávije, vtišnjeni med dvá sosedniva orsága, je vednáko v prvom rédi stvorjeni i pozváni za močno vérvstveno napredúvanje. Prekmurja se po pravici v sakšo formo dostája takši prilik i takša pomoč, da lejko za ništerne leta v stáliš pride, da vérvstveno bližanje južno Móre ležéče slovenske i hrvaške krajine na sebe potégne.

Gde pamet i vola naednok tak močno vkúper delata, kak se to pri Domáčoj vérvstvenoj partáji činij, tá se očivesno pomoč i moč pridruži i túdi sreča vóneostáne! Li tak dale i dá se vnojo hasnovitnoga za vse lúdstvo doségnoti!

Zahvála.

Po volitvaj oprvim zbráni začétni tanáč Domáče vérvstvene stranke tém potom vsém onim zahváli za zavúpnost, štero so pri volitvaj tój novoj politično-vérvstveni organizáciji s tém skázali, da so njej svoje votume dáli.

Prvo prizadevanje vodstva i vsej naši dobrevole pajdášov je 1497 sprevidni i razmeti lújdí za partájo pridobilo z vsej krájov Prekmurja. Tá zavúpnost bode nás podžigala k občno-hasnovitnomi deli. Vodstvo partáje se bode zvesto i verno trúdílo i borilo za vse v programi na svetlo dáne, našemi lúdstvi istinsko potrebne pravice.

Vse naše pajdáše povábimo, naj nam bodo v bodoče z razširjávanjom našega programa i dela na pomoč. Vsi bodite znami v mišljenji i hodite znami po edino právoj poti, štero pot vodstvo partáje sklène za doségnost naši cilov!

Murska Sobota, dné 19. dec. 1920.

Začétni tanáč

„Domáče vérvstvene stranke“.

Spomenica.

V iméni i očivesno po ednotni volí vsej razmeti Prekmurcov podpisane kotrige začétnoga vodstva »Domáče vérvstvene (gospodárske) stranke« májo čast slávnoj Deželnoj vládi za Slovenijo predložiti sledéče najsilnejše potrebne življenjske zahteve v blágovolno prebroditev i dobrovolno rešitev.

1. Naš najvékši producent je kmet, ki se od noči do noči z vrlim i s poštenim delom trúdí, a pri gnéšnjem vérvstvenom stáliši nemre svoji pridelkov niti v minimálno primeren hasek spraviti proti dnévno vse preséznoj drágoči njemi potrebnoga blága. Prekmurje se nahája v nevarno zadúšenom vérvstvenom stáliši, štero nej samo polodelca, liki vse razréde našega prebiválstva obvezme i vse v vérvstveno robstvo tira. To pa najbole zatogavolo, ár je prvé gospodársko življenje Prekmurja v zvézi bilo z zdaj sosednimi državami, od šteri pa smo gnes odrezani rávnotak, kak smo prvé z Mórov od južni krajín odcepleni bili i kak smo ešče gnesdén. Tak zapreti i odrgani od vsej stráni mi nemremo živeti, ár smo izdáni izdobičárni milosti ništerni konjunkturni špekulantov, ki nam na naše pridelke i na nam potrebno blágo po svoji volí cene nametávajo. To neznosno stánje lejko vsi naši lúdjé posvedočijo i v tóm dugovánji smo vsi té ednotne vole, da se tój v nébokričéčoj stiski more hitro odpomoči, ár mi mámo i pričákamo v našoj novoj domovini pravico do življenja.

Za primérno odpomoč pride v račun, da se Prekmurcom posébnó dovoljenje izdá za direktno izvázanje višéšnji lastni pridelkov v sosedne države proti rekompencácii v nam potrebnom blágu i proti primérni olajšávi carine. Na podlági tozadevnoga princípijelnoga dovoljenja bi se stvorila prekmurska akcijska trživena drúžba za izpelanje podvzétja, ki bi vse potrebno pripravila. To trštvenó podvzétje bi se pri priliki dogotovljeni predpogojov (železnica, električna moč) razsírilo túdi na produktívno podvzétje, tak da bi se domá za predelanje naši sirovin v gotovo blágo pripravne fabrike narédile. V zvézi s tém pa bi se organizale polodelske produktívne zadrúge i občinske kase. Takše podvzétje bi bilo edino pripravna gonilna moč za celi gospodárski razvoj Prekmurja. Túdi pitanje zaslužni prilóžnosti za vnoje naše višéšnje delavce, ki gnes na žétvo na Vogrsko hodijo i se v Ameriko odseljávajo, bi se s tak daleč séžnim domáčim podvzétjom v hasek lúdstva i države za stálno rešilo. Z ednov rečjóv, odpomoglo bi se gospodársoj bedi Prekmurja, odprla bi se pot za lepšo bodočnost vsej razrédiv prebiválstva.

2. Prešnja držáva nam je po jáko fál ceni zvoné odvzéla, to je lastnino fárnikov. Naša nasledna držáva bi mejla to dužnost za svo e prevzétí, da nam odvzéle zvoné v primérni odškodnini povrne. Najmenje pa bi se naj poskrbela za to, da bi tej občni potrebščini s prilíčov ednotnov akcijskóv odpomogla namesto že od poedni far začnjenoga pobéranja pejnez za zvoné i raztrošenoga naročenja, ka bole zaprávlanje občni trúdiv pomejni, kak pa pametno postopnost i nej nazádne túdi za držávo, či lúdstvo za neprimérno drágo cene s slaboga materijála zlejáne zvoné v tórme

obejsi. S pomočjóv vláde i v zvézi s podvzétjom ad 1.) bi se dálo túdi to pitanje v vsestransko zadovolnost rešiti. Za celo Prekmurje potrebni zvonovi bi se lejko dáli v Belgiji ali v šterom drúgom prilíčovom mestí skupno naréditi z najbogšega materijála i vendar vnojo cenej, kak či si poedne fare v Šoproni ali v Némški-Avstriji dájó zvoné naprávlati.

3. Za razvoj gospodárstva i nej nazádne s strategičnoga pomejna potrebújemo za prvo silo normálnotirno železniško zvézo od Murske Sobote prek Ljutomera v Ormož. Nadale končibár eden most prek Móre pri Dokležovji. Túdi rédne avtomobilne zvéze za peršonsko i poštno vožnjo.

a) od Dolnje Lendave prek Kapca, Črenšovci, Beltinci, Murska Sobota, Petájneci, Radinci, Sv. Lenart v Maribor.

Končibár dvakrát na tjeđen pa:

b) od Murske Sobote prek Martjanci, Begojina, Dobrovnik v Dolnjo Lendavo;

c) od Murske Sobote prek Martjanci v Prosenjakovce;

d) od Murske Sobote prek Púconcl, Lemerje, Bodonci, Gornja Lendava do Srebrnoga brega (Trdkova);

e) od Murske Sobote prek Gederovci, Cankova, Sv. Júri do Tauke.

Rávnotak je silno potrebno gostejši poštni, telegráfični i telefonski prilik.

4. Predpogoj za gospodárski razvoj Prekmurja je túdi hitro vpelanje električne moči iz Fal pri Máribori.

5. Velkoga pomejna za napredúvanje polodelavskoga stána je, da bi vláda v doglédnom cajti napraviti dála kmétsko šolo v Rakičani z vzglédnim gospodárstvom i z napravov za kemično preiskávanje krme.

6. Vláda se naj za to poskrbi, da se naše prebiválstvo pred kvárom obvarúje pri v bójnso posojilo i v vogrské banke položeni penézaj. K zédnjemi se viaformácijo pripomni, da je v Prekmurji deset domáči bank, vse akcijske drúžbe. 98 % akcijskárov so domáči prebiválci i za 90 % akcijskóv so lastniki naši máli kmeti i rokodelci. Vložilo se je v té podvzétja vse vkúper blúzi 20 milijonov kron i vse to od našega domáčega lúdstva, največ od máli kmetov. Ravnitelstva so v rokaj domáčinov i vse posle domáče peršone oprávlajo. Zavolo bogšega intereša (obresti) i zavolo varnosti so se vloženi pejnési v vékši bankaj na Vogrskom i v Némškoj-Austriji placirali. Gda se je po zasédbi Prekmurja odrédilo prvo štemplanje pejnez, so ravnatelstva imenúváni bank prosile pri kompetentni oblásti za dovoljenje, da bi šmele v velki zvúnski bankaj vložene pejnési nazáj spraviti, da bi se dojzostemplali, naj nej naše lúdstvo k kvári prišlo. To pa se je iz neznáni vzrokov nej moglo dovoliti. Ravnitelstva naši bank so potom prosile Deželno vládo za Slovenijo za odpomoč v to formo, da bi se dovolilo kúpti v zvúnski orságaj za tam ležéče šunie našemi lúdstvi potrebno blágo, štero bi se smelo brezi carine k nam privázati i prinas po kúpní ceni tújinske valute odávati za naše pejnési, da bi se tak obránilo naše lúdstvo pred kvárom. Tá prošnja ešče izdak čáka na rešitev.

Nadale se naj odrédi, da se naj pri peneznom izplačúvanji pred bójnov določeni erbij (dedščine) medtém na velko naraščeni razložek penezne vrednosti v račun vzeme, ár je ovak poleg toga trikrát telko nedužne decé vérvstveno fundano, kak pa je tisti, šteri s toga nejprištójni hasek vživajo.

7. Prekmurska grofovská zemla se je siromákom v árendo dála po delegáti za agrárno reformo v Murski Soboti. Od stráni toga uráda i od izodebráni občinski agrárni odborov se je pri doprinesitvi toga posla vnojo pregreškóv pripe-tilo, štere hibe ali pestvije nikak nesmijo za pod-

lago končne razlastitvi služiti. Ravno tak se je zgodilo pri raztalanji grofovski drv. Potrebno je, da se okrajni agrarni odbori nastávijo, šteri bi vse to delo naténko preglednoli i kelko ešče mogoče poravnali. Odbornikom bi se pa mogo trüd rëdno pláčati, ár zamán gnes nišče takši velki poslov ne prevzeme.

8. V Prekmurji je okoli 8000 polski delavcov, šteri letno k veleposestnikom na Vogrsko i v Šlaponijo na žetvo hodijo. Po pár sto delavcov po eden gazda (voditel) na delo odpela; gazda na svojo roko z vsakšim delavcom tozadevno pogodbo skl-ne i stoji kak podpodvzëtnik v zvézi z veleposestniki. Posvedočeno je, da vnogi takši gazda letno 10 do 100-krát telko zasluži, kak poeden njegov delavec. Tómi robstvi bi se dalo odpomoči, da bi vlada taki prepovedala nadalno poslovanje gazdom i da bi njihovo posredovalno podvzëtie v svoje rokë prevzëla. To pa tak, da bi se za to posében oddelek nastavo pri državnoj posredovalnici za delo v Murski Soboti s potrebnim kreditom. Dobra organizacija i té urád bi v velki hasek delavcom i državi lejko delo oprávló. Privátni na dobiček glédajoči podvzëtnik je za takšo akcijo nej pripráven. V najslabejšoj pripetnosti pa bi mogo znábitni pooblašćeni privátni podvzëtnik naténkim predpisom i ostroj državnoj kontroli podvrženi biti. To pa je samoobsebi vzrok, da je za kaj takšega privátni podvzëtnik nikak nej sposoben.

9. Edno najbolje goréči pitanj je naš domáči jezik — prekmursko narečje. V vsej urádaj Prekmurja se oprávlá delo v k nam prinošeni pravilni slovenščini. Oblástni dopisi, odrédbe, razglási itd. se izdávajo v knižni slovenščini, štere pa naši lüdjé z gerenti vréd z daleča nerazmijo i nemrejo razmeti, ár so se je nej včili. Da se to v račun ne vzeme, se s tém naše lüdstvo naravnost od-tüji od istinske domovine Jugoslávije, nej pa da bi se za samovolno državostvorno misel i dejánje pridobilo. Domáči dijáki, šteri se z rázni vzrokov nemrejo dale včiti, pa tüdi več prešnji čestnikov, skupno okoli 100 peršon je zatogavolo brezi službe i moro strádati. Gerenti nemrejo i nevejo njim naloženi pismeni poslov oprávlati. S tém zavirajo i onemogéčijo rëdno oprávlanje pri vsej urádaj i cela upráva trpi na tom z lüdstvom vréd.

Tém vsestransko neznosnim razmeram se more brezi odlášanja odpomoči v to formo, da se odrédi,

a) da prekmursko narečje za čas naše pre-roditvi privsem pismenoma oprávljanji pri vsej lo-kálnej oblástaj i oběni naprávaj rávnótak valati má, kak k nam prinešena knižna slovenščina;

b) da se moro k vsakšemu urádi i k vsakšoj oběnoj naprávi v prvom rédi domáćini v službo prideliti i či bi nej zadosta sposobni domáćinov bilou, te se naj službeno mesto s tújincom zaséde;

c) da se moro vsi oblástni dopisi, razglási, itd. v prekmurščini izdati i či potrebno poleg v pravilni slovenščini;

d) da se naj glëdoč pismenoga oprávljanja vsej poslov županski urádov po več máli vési v velke oběinske skupine organizira, šterim na čelo se tájnik imenüje kak državni namešćenec. Najpripravnejše bi bilo za tájnika domáćine v službo prevzëti, šteri bi se mogli v nastávleni šoli (tečáji) za oprávlanje poslov vönavčiti.

10. Zavolo toga, da je 90 oběin Prekmurja od 15 do više 30 km oddaljeno od okrajni oblástev, je zaednok potrebno, da se vpelajo tak zvání službeni dnévi na Cankovi, v Gornji Lendavi, v Križavci i v Črenšovci ali Beltinci. Za stálno pa je potrebno, da se pri Sv. Jürji ali v Gornji Lendavi okrajno glavárstvo, okrajno sodišće i dávní urád gorpostávi. Po mogočnosti rávnótak v Križavci. Območja okrajni oblásti pa se moro primerno razdeliti. Praktično velkoga pomejna i jáko potrebna je nastavitev okrožnoga sodišća (törvény-

szék) — najpripravnejše v Murski Soboti i pa za okrajna sodišća Murska Sobota, Sv. Jüri (ali Gornja Lendava), znábiti Križavci, Dolnja Lendava, Ljutomer, Ormož i Gornja Radgona.

11. V obmejni oběinaj Hodoš, Krplink, Somorovci, Domanjšovci, Središće, Čikečka vés i v Motvarjávci prebiva ništerno sto kalvinov Slovencov i Vogrov. Tej májo svoje fare prek meje na Vogrskom i v Prekmurji pa nega niti edne kalvinske cërkví. Zavolo prepovedi prestopa meje nemre naše kalvinsko prebiválstvo svoji verski dužnosti oprávlati. Jáko hasnovitno i potrebno bi bilo, da bi vládatómi stálíši tak odpomogla, da bi se kalvinom prilika dála za spunitév verski dužnosti.

12. Prekmurske oblásti dovolijo prestop vgrske meje samo pri Gyékényesi. To pa pomejni, da naše lüdstvo ok. 60 km daleč iti má do prve železniške postáje v Dolnji Lendavi i odtéc se ešče more v Gyékényes pelati. To neznosno stánje se naj končibár za silo do stálni razmer tak pre-narédi, da se prestop meje depüsti pri Rëdiči i pri Hodoši.

Murska Sobota, dné 19. decembra 1920.

Za začëtni tanáč Domačë vérvstvene stranke:

za predsednika:

tájnik:

Štefan Kúhar s. r.

Vincenc Šeruga s. r.

Ludvig Cvetko s. r.

NOVICE.

Klekl i naši uradniki. V zadnji številki »Novin« se Klekl zgraža nad nekimi slovenskimi uradniki, ki so baje madjarskim šolskim otrokom trgali knjige iz rok in kliče: Poizvedite krivee, da bodo kaznovani. Stvar je seveda izmišljena in zlagana, kakor je to pri tem listu že navadno. Klekl hoče pač zopet enkrat izliti svoj žolč nad tukajšnjim slovenskim uradništvom. Obesite jih, zapodite jih prek Mure, da bodo lahko gospod plebanuš mirno spal! Ako bi se šlo za slovensko deco, vemo, da bi Klekl lepo molčal, ako bi se ji kaj takega zgodilo. Slovensko ljudstvo v Prekmurju ne bode zastopani v skupščini. Madjari in grofje bodo imeli svojega »követa«!

Štrájk premogarjev. V vseh slovenskih rudnikih so začeli premogariji štrájkati; začela se je stávká v premogokopih trvoveljske družbe, ker ta ni hotela delavcem zvišati pláčo za 134%, kakor se to delavei zahtevali. V znak solidarnosti so začeli štrájkati tüdi delavci v drugih premogokopih. Posledica tega velikega štrájka se že vidi; južna železnica je zelo skróčila število vlákov. Industrijska podjetja bodo pá v krátkem primorana ustaviti svoje delo.

Tvornice. Kak se zná v našoj državi malo tvornicov (fabrike) jesto. In záto v zádjem časi se je več fabrik odprlo. Osjeku se je osnovala fabrika eternika, v Jajcu v Bosni pa tvornica za proizvajanje elektrike, ki ima 1750 konjskih moč, tá tvornica izdeluje karbid, klor itd. V Šlaponiji na grof Jankovičevem posestvu po 10 milijonov kapitalom se je odprla tvornica za špiritin kvas.

Relacija kron, kak poroča »Jugoslovanski Lloyd« iz Ljubljane, so dobili tamošnji poslanci konstituante od svojih volilcev nalog, naj zahtevajo namesto sedanje 1:2, izmeno 1:2, ker je položaj dinarja neugoden, ni izključeno, da bo parlament prisiljen da pristáne na tako izmenjavo denarja.

Budimpešta, 18. dec, madžarske novine pišejo, ka Orság stoji brez premoga, za toga volo, železnice od 23 decembra do 3 januarja 1921. nedo šle.

Pasji zapor. Okrajno glavárstvo Ljutomer je odredilo za oběine Hrastje Mota, Rihterovci, Radenci, Kapela, Murski Vrh, Zasad, Vučja vas, Bučëovci, Stara nova vas, Bunčani in Veržej po-ostreni pasji zapor.

Radgona, kak nam poročajo t. m. 18. pri km. 2. 5. Špilje—Radgona je ponoči trčil osební vlak v tovorni vlak en konduktér je ubit strojevodja težko ranjeni, nekaj železničarjev in potnikov lahko ranjeni. Šest vagonov je popolnoma razbitih.

Splošno pádanje cen se opázuje na vsem svetu. To poročajo iz Angleške, Francoske, Amerike in Italije, in sicer padajo ne samo cene tovarniškim (fabrični) izdelkom, nego tüdi življenji in lesi. Želeti bi bilo tüdi prinás opaziti pocenitev obleke in industrijskih izdelkov.

Slabo zavitiš poštñih paketi se na pošti nazemejo gor. To je določilo ministrstvo za pošto in brzojav.

Prosimo naše náročnike, šteri so do segamao naš list vdáblali, in so ga ešče nej pláčali, naj pláčajo, da po novom leti samo tistim bomo pošilali, šteri naprej pláčajo, sem tistim pa naznánje dámo, ka po časopis zakonji mo je térgyali in kak dugo so naš list vdáblali, do ga po tom zakonji mogli pláčati. Upravišstvo.

Madžarske nekorektnosti. Iz Beograda javijajo: Preiskava, ki se vodi zaradi tihotapljenja ponarejenega Jugoslovanskega denarja iz Madžarske v Jugoslavijo, je dognala, da sta bila o ponarejanju in tihotapljenju informirana madžarski generalni štab in Horthyjeva vlada a da nista ukrenila ničesar, da se te sleparije preprečijo. Istotako ne stori uradna Madžarska ničesar, da prepreči agitacije in hujskanja, ki se vrše na meji naše države. Ako madžarska vlada, ki se poslužuje tüdi napram Českoslovaški takih nekorektnih sredstev, ne stori ničesar, da bi pokazala vsaj dobro voljo, ako je že v resnici tako slaba, da ne more ničesar ukreniti, tedaj bosta Jugoslavija in Českoslovaška primorani, da skupno v Budimpešti izposlujeta korektne postopanje Madžarske.

Tihotapstva v Simplon-ekspresu. Beograjska policija je zasačila na celu blagajnika in nadzornika Simplon-ekspresa, ki sta hotela iz naše države iztihotapiti večjo množino srebrnega denarja. Policija je pazila dalj časa na sumljive uslužbence Simplon-ekspresa, a sedaj jih je izsledila na delu. V afero je zapletno tüdi osobje italijanskega poslaništva v Beogradu. Policija ima v rokah pozitivne dokaze, da je na debelo vršil tihotapstva v diplomatskih zavitkih kurir italijanskega poslaništva Giovanni Colli.

POLITIČNI PREGLED.

Sestave nove vláde je zadela na velike težkoče, ker se stranke ne morejo zediniti radi več važnih vprašanj. Največje ovira za gladko napredovanje dela v parlamentu je Protičëva skupina iz radikalnega kluba. Stári intrigant Protič igra v ustavodajni skupščini isto vlogo, kakor v národnem predstavništvu. Govori se že o tem, da se bo ustavodajna skupščina razpustila in da se bode oktroirala srbska ustava iz leta 1893.

Iz Madžarske se čüjejo glasovi, da Madžari hočejo na vsak način posaditi na prestol bivšega kralja Karla Habsburškega. Ako se bode to res zgodilo, bode ta korak imel za Ogrsko slabe posledice, kajti ontenta tega ne bode trpela, uprla se bode pa tüdi Italija, Českoslovaška in naša kraljevina.

Severna Amerika pripravlja, kakor poročajo časopisi, zakon, s katero se bode priseljevanje popolnoma prepovedalo. záto svarimo naše ljudi pred izseljevanjem, ker se lahko zgodi, da bodo, prišedši v zedinjene države, takoj zopet poslani nazáj v Evropo. V Ameriki vlada nemreč velika brezposelnost, veliko število tovarn je ustavilo delo, druge pa so produkcijo zelo omájile. Blaga je dosti, kupcev pa ni.

GOSPODARSTVO.

Prepovedan izvoz pšenice iz Romunije. Ministerski svet je prepovedal izvoz vsake množine pšenice iz Romunije, ker so ta produkti zelo potrebuje za domače konsumente.

Trgovina z Bulgarijo. Ministerstvo trgovine je dovolilo svobodu izvoz sledečih produktov: 1.000.000 kg krompirja, 500.000 kg. čebule in neomejeno množino česna.

Anglija ne dovoli Grčiji kredita. Državni podtajnik zunanjih zdev se je izrazil v spodnji zbornici, da je vlada ukinila Grčiji dovoljene kredite.

Padanje cen svinjine. Hrvatski listi poročajo, da je pričela zadnje dni padati cena svinjskemu mesu. Nedavno so še bile cene žive teže med 32—34 kron. V večjih partijah se je celo prodajalo po 24 kron. To padanje cen se tolmači vsled težkoč izvoza, radi previsoke carine in velike množine pridelave koruze, ki se tudi ne more izvoziti.

Promet z Madžarsko. 19. t. m. se vrši konferenca naših in madžarskih železniških delegatov v Subotici, da se pogovori o direktnem prometu z Madžarsko.

**Štampilje**

KATALOG FRANKO

ANTON ČERNE

graver

LJUBLJANA, Dvorni trg 1.

Salon za klobuke.

V nekaj dneh bom odprla salon za klobuke I. vrste. Prevzamem klobuke, otročje čepice in havbe predelavo po najnovejši modi. Novi klobuki iz svile in slame, pariški in dunajski modeli, pridejo.

Žena Jožefa Király-ja.

Natančneje v brivnici na Glavni ulici 66.

RAZGLAŠUJTE v „PREKM. GLASNIKI“!

Večjo množino ljutomerskega vina in okrog 200 hl dobrega jabolčnika po 5 kron liter ima na razpolago
... ..
tvrdba

JOSIP KOSI
Križevci pri Ljutomeru.

Heklič Števan

trgovina z železnim blagom
v MURSKI SOBOTI, Lendavska vilica.

PRIPOROČA Z NOVIČ DOBLEN
ŽELEZJE, ŠPARHERDE, OBROČE,
RORE (csöveket), ŠTRIGLE, CVEKE,
POSODO, ŠKÉRI (szerszámok) itd.

**Megnyilik!****Megnyilik!****Kalapszalón!**

Van szerencsém a nagyérdemű hölgy közönséget értesíteni, hogy elsőrangú kalapszalonomat a napokban megnyitóm. Elvállalok bármiféle alakításokat a legújabb divat szerint, ugyszintén gyermek sapkákat és fejkötők. Új selyem és szalma kalap, párisi és bécsi modellek. megérkeznek.

Kérem a nagyérdemű hölgy közönség becses pártfogását, maradok mély tisztelettel

Király Józsefné.

Érdeklődni lehet Fő-utca 66., fodrász üzlet.

Jugoslovanski kreditni zavod v Ljubljani,

podružnica v MURSKI SOBOTI.

Brzajavni naslov:
JOGOSLOVANSKI KREDIT.

TELEFONSKA ŠTEVILKA 16.
Število pošto-ček. urada štev. 11323.

Sprejma

VLOGE NA KNJIŽICE in TEKOCI RAČUN

In jih obrestuje po 4⁰/₀ čistih brez
odbitka rentnega davka.

Posojila na osebni kredit, na hipoteke,
trgovske in druge vsakovrstne kredite.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih-
papierjev in valut po dnevnem kurzu.

MARIBORSKA ESKOMPTNA BANKA**Podružnica Murska sobota.**

Centrala v Mariboru.
Ekspozitura v Rogaški Slatini.

Podružnica v Velikoveu.

Sprejema vloge na knjižice ter jih obrestuje po 3¹/₂⁰/₀. Vloge na tekoči račun obrestuje najugodnejše. Daje posojila na menice, vrednostne papirje i. t. d. Kupuje valute in devize po najvišjem dnevnem kurzu ter izvršuje vse, v bančno stroko spadajoče transakcije pod najugodnejšimi pogoji.